

NOU Norges offentlige utredninger 2007:4

Ny uførestønnad og ny alderspensjon til uføre

Rapport fra
Uførepensjonsutvalget
Pensjonsforum
4. juni 2007

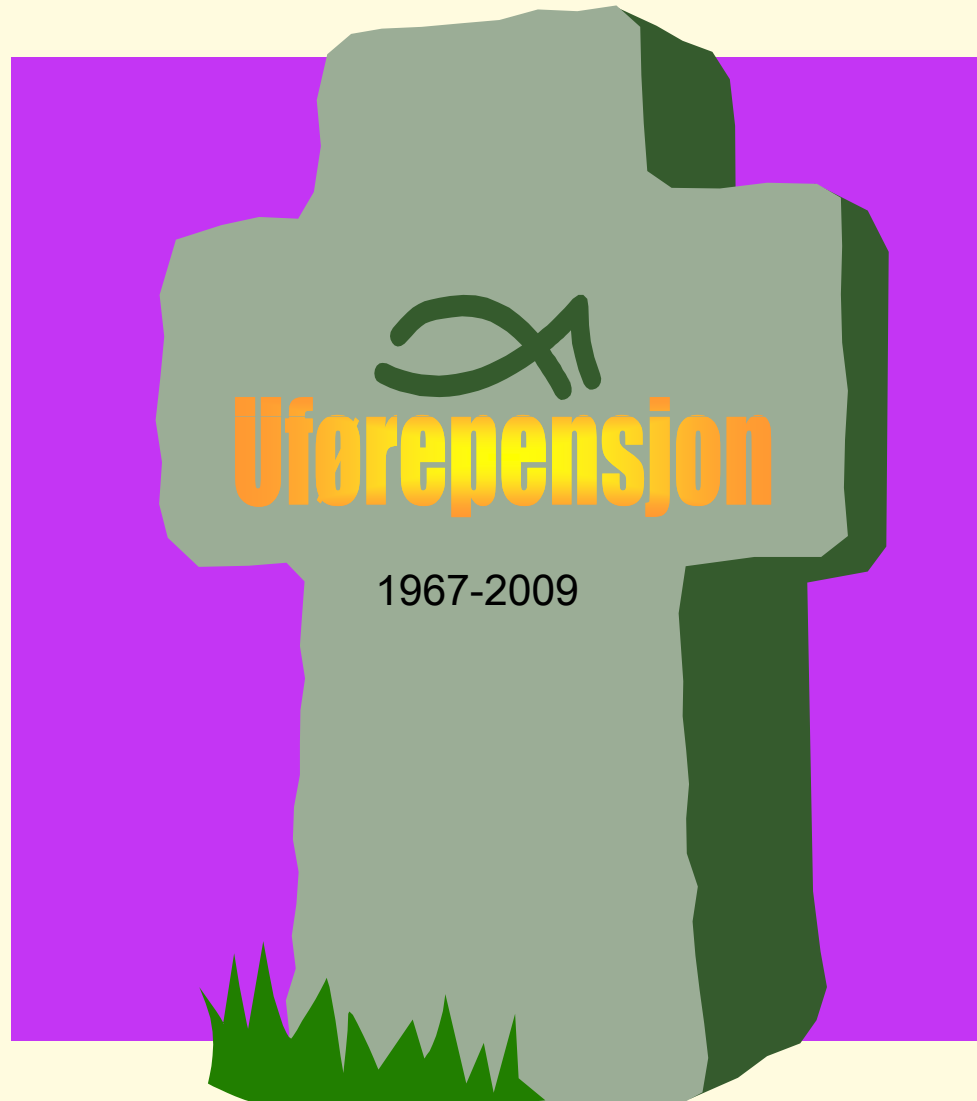
Disposisjon

Uføreytelse

- Beregningsmodell
- Tildelingsregler

Alderspensjon til uføre

- Pensjonsgap: Nivået på alderspensjonen
- Opptjening og uttak: Hvordan sikre uføre det ønskede nivået
- Levealdersjustering

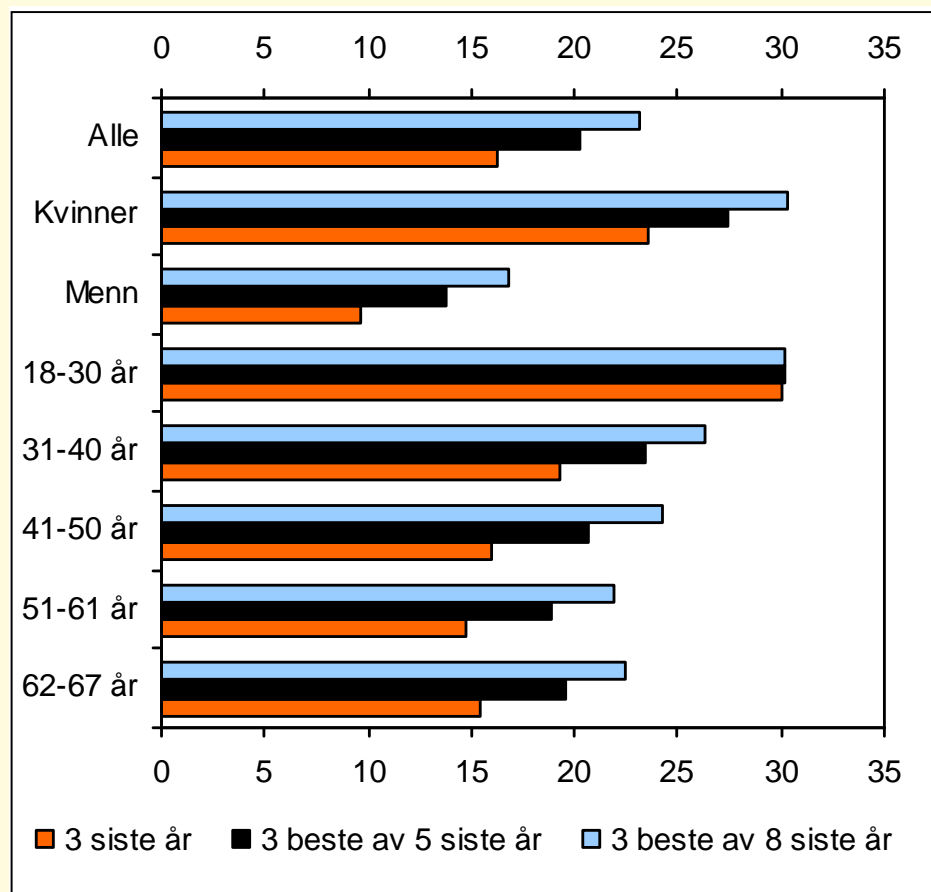
Uførestønad

- Enkelt!
- Målrettet!
- Felles beregningsmodell for stønad til personer i yrkesaktiv alder!
- Felles skatteregime for personer i yrkesaktiv alder!

Ny uførestønad: Hovedtrekk

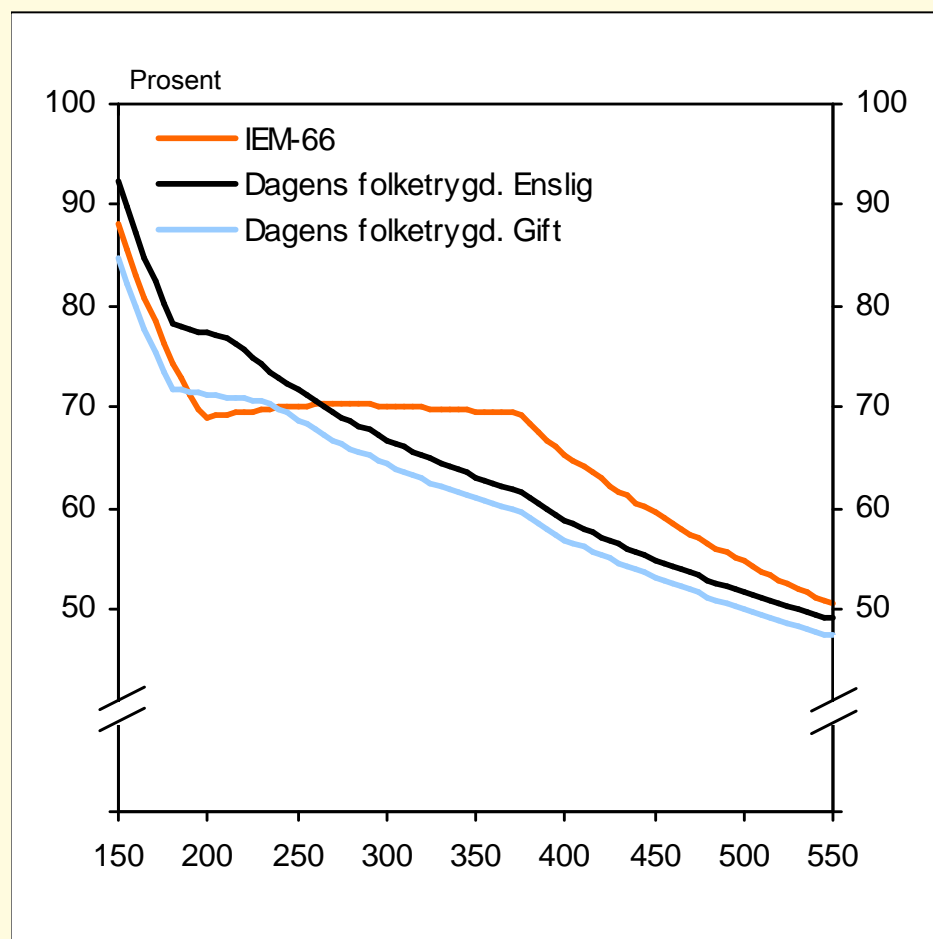
- Beregnes som en prosentandel av tidligere inntekt
- Tak på inntektsgrunnlaget: 6 G (377 400 kroner)
- Brutto minsteytelse øker pga økt skatt
- Tidligere inntekt beregnes som gjennomsnittet av inntekten i de 3 beste av de 5 siste årene før uførhet
- Uførestønaden graderes ikke etter sivilstand
- Tillegg til personer som forsørger barn under 18 år
- Ikke forsørgingstillegg for ektefelle
- Proporsjonal avkorting av stønad mot arbeidsinntekt

Nytt inntektsgrunnlag

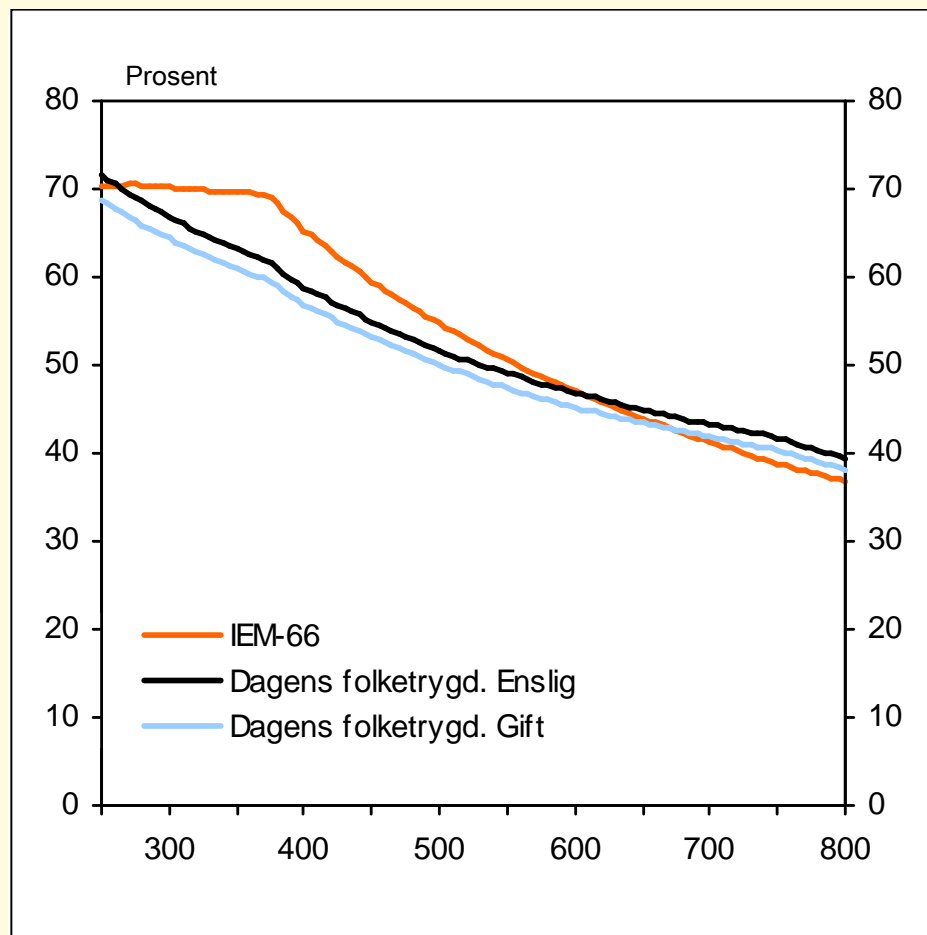
- Figuren omfatter nye uførepensjonister i 2003
- Figuren viser prosentvis vekst i brutto uføreytelse sammenliknet med dagens system for tre ulike inntektsgrunnlag. 66 prosent uførestønad
- Kvinner vs. menn
- Alder

Virksomheter av 66 prosent

- Figuren viser kompensasjonsgrader etter skatt
- 70 prosent fra 200 til 400 000 kroner
- Noe høyere gjennomsnittlig ytelse enn dagens system
- Et mindretall vil derfor ha lavere utmålingsprosent (64)

Tak på 6 G

- Figuren viser kompensasjonsgrader etter skatt
- Relativt høye inntekter kommer bedre ut enn med dagens system

Men hva med tjenstepensjon?

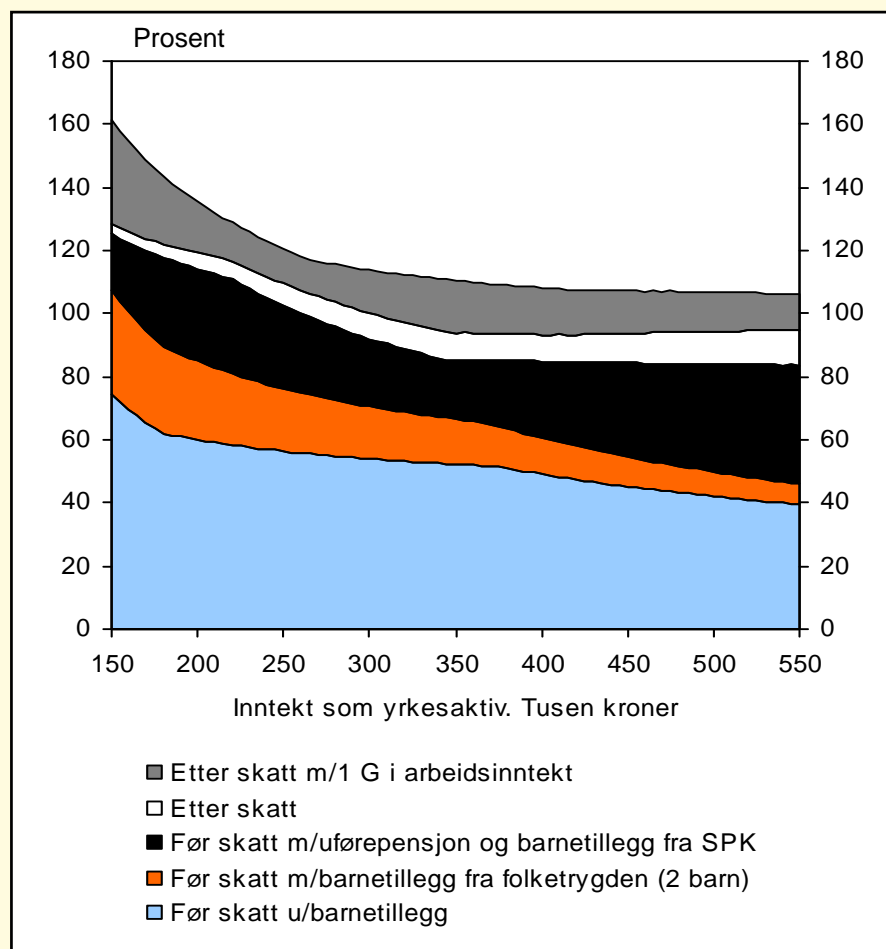
Vi trenger: SUF (m-I)

Supplerende UføreForsikring
ved medisinske lidelser

- Utvalget legger til grunn at tjenstepensjonsordningene fortsatt skal kunne gi uføreytelse i tillegg til uføreytelsen fra folketrygden
- Trenger regelverk for dette

Kompensasjonsgrader dagens uførepensjon

Gjelder:

- Enslige med 2 barn
- Tjenestepensjon fra SPK

En bedre utføreordning (1)

- Inngangsvilkårene må ses i sammenheng med hvordan de praktiseres. **Samspill** mellom regelverk, Arbeids- og velferdsetaten og legene
- **Medisinsk inngangsvilkår** problematisk. Kan bli for mye oppmerksomhet om problemer og for lite om de mulighetene som, tross alt, er til stede
- Utvalget foreslår likevel ikke å fjerne det medisinske inngangsvilkåret, fordi det ikke finnes et godt alternativ
- Utvalget peker på at **arbeidsevnevurdering** bør være et viktig verktøy for å identifisere tiltak som kan hjelpe personer med langvarige problemer tilbake til arbeid. Må utvikle metoder og verktøy, og etaten må kunne bruke disse på en god måte

En bedre utføreordning (2)

- Klart definerte **roller**, og et klart avgrenset **ansvar**
  - Legene: Stille diagnoser, behandle pasientene og gjøre enkle funksjonsvurderinger tidlig i sykepengeforløpet
  - NAV: Systematisk arbeidsevnevurdering og behandle og avgjøre uføresaker
- Krav til **uføregrad** for å få uførestønad
  - Et flertall mener kravet bør vurderes senket fra 50 til 33,3 prosent, slik at flere kan utnytte arbeidsevnen
  - Et mindretall fraråder dette fordi det vil øke antall gråsonetilfeller og redusere vesentlighetskravet

En bedre utføreordning (3)

- Obligatorisk **revurdering**?
  - Kan være usikkerhet om framtidig arbeidsevne, og den vil kunne bedre seg
  - Noen bør revurderes
  - Staten må ta stilling til revurdering når det fattes vedtak om utførelse. Avgjørelsen må begrunnes
  - Obligatorisk revurdering er ikke hensiktsmessig bruk av ressursene
- De fleste får utførelse etter **langvarige prosesser**. Størst mulighet for å lykkes tidlig i prosessen. Der gjøres det viktigste arbeidet for å redusere tilstrømmingen til utføreordningen

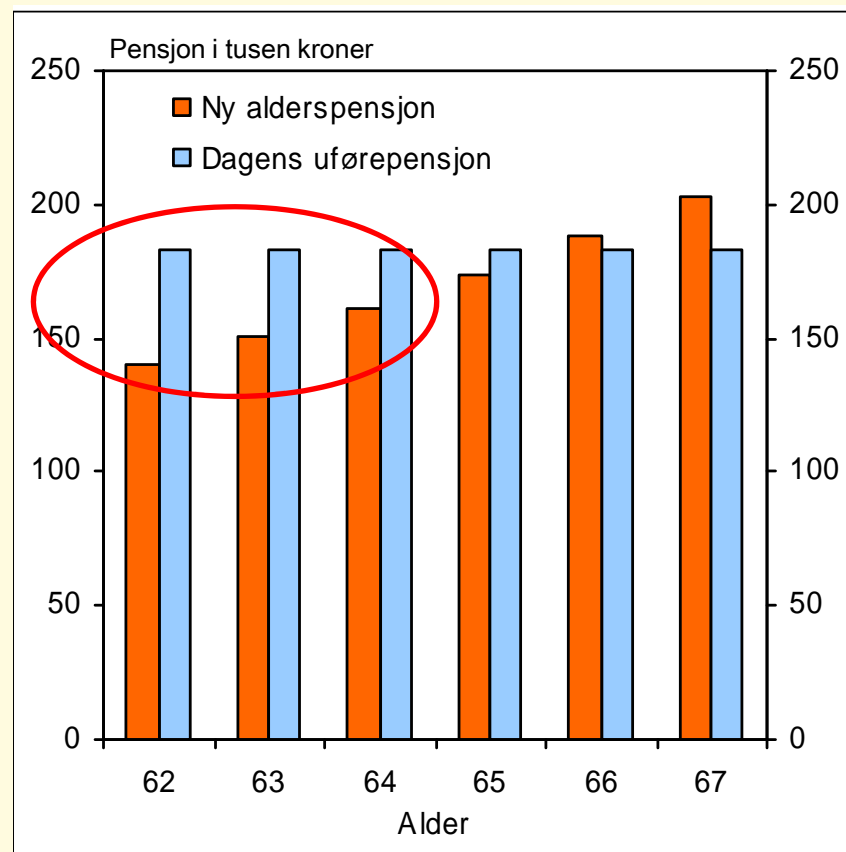
Alderspensjon til uføre

Tre sentrale spørsmål:

1. Hva bør nivået på alderspensjonen til uføre være?
2. Hvordan lage et system som sikrer uføre det ønskede nivået på alderspensjonen?
3. Skal alderspensjonen til uføre omfattes av levealdersjustering?

Pensjonsreform. Utfordring: Pensjonsgap

- Person med inntekt på 350 000 kroner i 38 år ved fylte 62 år
- Oransje søyler: Alderspensjon ved pensjonering på ulike tidspunkt
- Blå søyler: Uførepensjon og alderspensjon i dagens folketrygd

Pensjonsgap: Utvalgets forslag

- Bør – som i dag – ikke være mulig å motta uførestønad og AFP-tillegg samtidig
- Erfaringer fra Sverige viser at det er mulig å leve med et visst pensjonsgap
- Avkorting av stønad mot arbeidsinntekt
- Bør redusere nivået på alderspensjonen til uføre noe, sammenliknet med dagens folketrygd

Begrenset fare for at tilstrømmingen til uføreordningen skal øke vesentlig

Opptjening av alderspensjon

- Uføre kan tjene opp alderspensjon dels som yrkesaktive dels som mottakere av uførestønad
- Utvalget foreslår at uføre, som yrkesaktive, skal tjene opp alderspensjon tilsvarende 1,35 prosent av pensjonsgivende inntekt
- Pensjonsgivende inntekt bør være tidligere inntekt (inntektsgrunnlaget for beregning av uførestønad)
- Tak på opptjeningen: 7,1 G (446 500 kroner)

Uttak av alderspensjon: To modeller

- **Modell 62:**
  - Overgang til alderspensjon ved 62 år
  - Får et *uføretillegg* til alderspensjonen
  - Uføretillegget skal kompensere for tidlig uttak og manglende opptjening etter 62 år
- **Modell 67:**
  - Overgang til alderspensjon ved 67 år
  - Får opptjening til fylte 62 år
- Begge modeller kan fleksibelt tilpasses slik at de gir et ønsket nivå på alderspensjonen

Uttak av alderspensjon: Utvalgets anbefaling

- Utvalget mener begge modeller kan nyttes
- Et flertall anbefaler overgang ved 62 år
  - Godt tilpasset nytt pensjonssystem
  - 62 år viktigste grense i nytt system
  - Uføretillegget signaliserer: Normalt å arbeide etter 62 år
- Et mindretall anbefaler overgang ved 67 år
  - Vesentlig enklere system, bl.a. ett system for alle etter overgang til alderspensjon
  - Stimulere til arbeid etter 62 år
  - Enklere overgangsregler

Pensjonsreform. Utfordring: Levealdersjustering

- Levealdersjustering: Hvis levealderen øker, blir det flere år å fordele pensjonen på
- Yrkesaktive kan kompensere ved å velge å arbeide noe lenger
- Uføre kan ikke velge – bør uføre skjermes fra levealdersjusteringen?
- Levealdersjustering er et hovedelement i pensjonsreformen – kan nesten halvparten av alderspensjonistene (uføre) skjermes?

Levealdersjustering: Utvalgets forslag

- Utvalget anbefaler at det vurderes en betinget skjerming av alderspensjonen til uføre fra virkningene av levealdersjustering
- Hvis yrkesaktive velger lavere alderspensjon bør også uføre få en tilsvarende nedgang
- Hvis yrkesaktive velger å arbeide lenger dersom levealderen øker, bør også uføre kunne få noe høyere alderspensjon